

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ

УДК 165(076,5):140.8

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v046.2024.31>*О. В. Скалацька*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1439-8753>*доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри журналістики**Національного університету «Одеська юридична академія»*ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНИХ ПРАКТИК НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ
ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР

Постановка проблеми. Сьогодні суспільство стикається з необхідністю реагування на широкий спектр криз, таких як екологічні, інформаційні, культурні, демографічні, національні та інші. Вирішення цих проблем потребує активного впливу освіти. Це означає, що необхідність змінити світогляд людей, їх цінності, способи діяльності, поведінку та стиль життя на індивідуальному та загальнолюдському рівнях. Вирішення цих проблем пов'язане з трансформацією свідомості кожної людини. Особливої актуальності набувають питання формування світогляду та культурних цінностей крізь призму комунікативних практик. Розвиток комунікативних практик у соціально-філософському контексті є важливим аспектом вивчення людської взаємодії та комунікації, оскільки комунікація є ключовою складовою людського співіснування, взаєморозуміння та розвитку суспільства. В межах соціальної філософії цей феномен вивчається з погляду не тільки на процеси обміну інформацією, а й на глибинні соціальні, культурні, етичні та політичні контексти.

Філософський аналіз впливу комунікативних практик на формування світогляду є складним і багатогранним процесом, оскільки комунікація виступає одним з основних механізмів, через який індивіди та суспільства розуміють і конструюють реальність. Світогляд людини формується через взаємодію з іншими, а комунікативні практики відіграють важливу роль в інтерпретації і передаванні знань, ідей, цінностей та соціальних норм.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Дане дослідження спрямоване на те, щоб поставити вплив комунікативних практик на формування світогляду особистості на значуще місце у соціальній філософії. Це набуває особливої актуальності в сучасних умовах в Україні, де суспільство переживає значні зміни і проходить реформування у всіх галузях життя. Ці процеси впливають на створення нових умов для саморозвитку, саморе-

алізації особистості та формуванні сучасних культурних цінностей.

Соціально-філософською основою вивчення таких феноменів, як світогляд та комунікативні практики, стали наукові праці Юргена Хабермаса та Поля Рікера. Їхні праці в галузі соціальної філософії та лінгвістики дали значний внесок у розуміння комунікативних практик та світогляду. Хабермас розробив теорію комунікативної дії, що акцентує на важливості раціональної дискусії та взаєморозуміння у суспільстві. За його думкою, комунікативна дія відбувається в мовній грі, де висловлювання усіх категорій формуються відповідно до правил і взаємопов'язані за принципами доповнення та підстановки. Консенсус при цьому стосується як змісту висловлювань, думок та намірів, так і взаємно очікуваних вчинків та норм. Спільні сенси в процесі комунікації можуть бути розділені на чотири сфери. Мовна гра вважається нормальною, коли учасники будують свої висловлювання відповідно до правил [12]. Рікер розвивав концепцію герменевтики, підкреслюючи важливість інтерпретації та смислу в комунікації. Герменевтика Рікера спрямована на вирішення розбіжностей між «духом» і «літерою», між семантикою та семіотикою. Рікер виявляє нові способи використання семіотики для семантичного аналізу тексту. Матерія тексту виправдовує і навіть вимагає включення експлікативної фази для кращого розуміння. Діалектична формула Рікера – «пояснити більше, щоб зрозуміти краще» – стає гаслом для цілого напрямку герменевтики [10].

Філософський аналіз світогляду та цінносних орієнтацій був проведений у творчості вчених, таких як Іммануїл Кант, Фрідріх Ніцше, Жан-Поль Сартр, Мартін Гайдеггер та інші. Вони досліджували поняття моралі, справедливості, віри, відповідальності та інших цінностей у контексті сучасного світу.

Серед сучасних українських вчених треба зазначити В. Добровольську, І. Гоян, А. Петранюка, які розглядають питання взаємозв'язку культури та мови в контексті розвитку комунікації та самого суспільства, які тісно пов'язані з культурною глобалізацією, міграцією, співпрацею між країнами. Розкриття питань світогляду та ціннісних орієнтацій розглянуто у роботах сучасних українських вчених, В. Биля, Н. Ткаченко, С. Корсунського.

Метою дослідження є аналіз впливу комунікативних практик на формування світогляду та культурних цінностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-економічні, політичні та соціокультурні зрушення, викликані процесами трансформації та стратегічного розвитку людства, значно вплинули на сучасний світ і відобразилися в житті практично кожної людини.

Сьогодні, в умовах війни, Україна все більше приєднується до міжнародних політичних, економічних та професійних організацій, бере участь у міжнародних форумах та конференціях, її громадяни працюють у багатьох міжнародних компаніях, а українцям відкриті можливості отримувати захист по всьому світу. Як показує наш досвід, для підтримки цих контактів і форм спілкування на різних рівнях необхідно володіти не лише мовою, а й вміти ефективно комунікувати. Тобто, комунікація є основою світогляду.

Світогляд є системою поглядів, переконань та установок, яка формує загальну картину світу, визначаючи, як людина інтерпретує реальність, своє місце у світі, а також соціальні та етичні норми поведінки. Основний елемент формування світогляду – це взаємодія між суб'єктом і світом, яка відбувається через комунікативні практики.

З точки зору філософії мови (Людвіг Вітгенштейн), комунікація не лише передає інформацію, але й формує значення, у тому числі концепти, через які люди сприймають світ. У контексті світогляду, мова створює правила комунікації, як це розглядав Вітгенштейн у концепції «мовних ігор». Кожна соціальна група має свої мовні практики, які впливають на те, як члени цієї групи розуміють світ. Це означає, що наш світогляд залежить від того, які мовні ігри ми використовуємо у повсякденній комунікації. За Вітгенштейном, «межі моєї мови означають межі мого світу», що означає, що наш світогляд залежить від того, як ми інтерпретуємо слова, якими описуємо реальність [7].

Філософи, такі як Пітер Бергер та Томас Лукман у своїй праці «Соціальне конструювання реальності», підкреслюють, що соціальна реальність створюється через постійну комунікативну взаємодію. Кожна форма комунікації – від повсякденного діалогу до медійних і політичних

дискурсів – допомагає формувати уявлення про реальність [14,15].

Мова є основним інструментом, через який людина пізнає світ і будує світогляд. У філософії герменевтики Гадамера, мова є не лише засобом передачі інформації, але й способом саморозуміння. Через діалог ми не просто отримуємо нові знання, але переосмислюємо свої уявлення про світ [13].

Французький філософ Мішель Фуко розглядав дискурс як систему, що структурує знання і владу в суспільстві. Комунікативні практики втілюються у формі дискурсів, які формують певні соціальні норми та реальність, що приймається як «нормальна». Таким чином, доміантні дискурси (медійні, політичні) можуть впливати на формування світогляду через створення культурних, політичних і соціальних стереотипів [7].

Через комунікацію відбувається обмін досвідом між суб'єктами, що сприяє виникненню спільних інтерсуб'єктивних уявлень про реальність. Юрген Хабермас у своїй теорії комунікативної дії наголошував, що комунікація є важливим механізмом для досягнення взаєморозуміння та формування спільного світогляду [12].

Важливим аспектом впливу комунікативних практик на світогляд є влада та ідеологія. Антоніо Грамші вважав, що доміантні групи у суспільстві використовують комунікативні практики для підтримки ідеології, яка вигідна їм. Ідеологія формується через засоби масової інформації, освітні інституції, релігію та інші канали комунікації, що впливають на масову свідомість. За Грамші, гегемонія – це спосіб, яким правлячі класи встановлюють свою владу через культурні та комунікативні практики. Світогляд людини, навіть не усвідомлено, може бути «програмованим» через дискурс, який поширюють ці групи, таким чином зміцнюючи соціальний порядок і ідеологічні рамки [1].

Визначний французький філософ Луї Альтюссер стверджував, що ідеологія через комунікацію працює як «ідеологічні державні апарати», що підтримують владу через соціальні інституції, такі як ЗМІ та освітня система [3].

Сучасні комунікативні технології, такі як інтернет, соціальні мережі та мобільні додатки, значно змінили процес формування світогляду, посиливши вплив інформаційних потоків на індивідуальне та колективне уявлення про світ. Сучасні медіа можуть впливати на формування світогляду через фільтрацію інформації та створення ілюзії реальності. Завдяки алгоритмам, соціальні мережі створюють «інформаційні бульбашки», де користувачі отримують контент, який підтверджує їхні існуючі погляди, що призводить до поляризації суспільства і спотвореного світосприйняття.

З розвитком цифрових технологій з'являються нові форми комунікативних практик, що впливають на формування світогляду. Віртуальна реальність, меми, онлайн-форуми – це нові форми взаємодії, через які люди обмінюються поглядами та ідеями, формуючи свої уявлення про світ. Через надмірність інформації сучасна людина стикається з проблемою інформаційного перевантаження, що може сприяти поверхневому світогляду. Інформаційний шум може перешкоджати критичному мисленню і знижувати здатність до глибокого осмислення реальності.

Значна частина філософської думки зосереджується на зв'язку між мовою, мисленням та світоглядом. Філософи, такі як Еммануель Левінас, розглядали комунікацію не лише як передачу знань, але і як етичний акт, де зустріч з «іншим» формує наше розуміння світу. Світогляд формується через процеси обміну інформацією, поглядами та ідеями. Комунікативні практики (мова, жести, поведінка) служать ключовими механізмами інтерпретації та осмислення реальності. Через діалог індивіди дізнаються про альтернативні точки зору, що розширює їхнє розуміння світу [2].

Психологічно, процес формування світогляду має багато спільного з когнітивним розвитком, у якому важливу роль відіграють взаємодія з іншими людьми та спільне обговорення проблем. Комунікація дозволяє людям не лише отримувати інформацію, але й оцінювати її з критичної точки зору, корегуючи свої переконання. Комунікація як основа формування світогляду є важливою темою в дослідженнях багатьох філософів, соціологів і вчених. Це питання вивчалось з різних підходів, зокрема в межах філософії, лінгвістики, соціології та культурології.

Юрген Хабермас (Jürgen Habermas) розробив теорію комунікативної дії, яка описує, як взаємодія між індивідами може стати основою формування раціонального світогляду та суспільних норм. Комунікація для Хабермаса є ключем до досягнення консенсусу та раціонального суспільного розвитку [12].

Мартін Гайдеггер (Martin Heidegger) вивчав взаємозв'язок мови та буття. У його праці «Буття і час» він підкреслює, що мова є засобом, через який людина розуміє та формує своє місце у світі [4].

Чарльз Пірс (Charles Sanders Peirce) розглядав комунікацію як частину процесу семіотики, де знаки та їх інтерпретація впливають на наше уявлення про світ [4].

Комунікація як основа формування світогляду є питанням яке з давніх часів турбувало думки українських філософів. Так, Григорій Сковорода – один із перших українських мислителів, який підкреслював значення діалогу та комуні-

кації у пошуку істини. Його ідеї про «філософію серця» акцентували на важливості внутрішнього діалогу та розуміння світу через комунікацію з собою та іншими [16].

Мирослав Попович – видатний український філософ і культуролог, який досліджував питання національної ідентичності, мови та комунікації в контексті формування світогляду українського народу [8].

Сергій Кримський досліджував проблеми ментальності, світогляду та ідентичності. Кримський звертав увагу на роль комунікації в усвідомленні національного і світоглядного простору [5].

Володимир Шинкарук вивчав феномен комунікації як ключовий елемент суспільної взаємодії та формування моральних і етичних основ суспільства.

Дослідження українських вчених внесли вагомий вклад у розуміння того, як комунікація формує наше сприйняття світу та впливає на формування світогляду в суспільстві, а соціальні норми та цінності є продуктом комунікативних практик [10].

Формування світогляду та цінностей з використанням комунікації грає важливу роль у розвитку кожної особистості. Комунікація дозволяє обмінюватися думками, ідеями та розділяти свої цінності з іншими людьми. Вона допомагає розширювати свої знання, розуміння та погляди на світ. Через спілкування з іншими людьми, ми можемо взяти про різні культури, традиції та релігії, що допомагає у формуванні нашого світогляду та розширенні наших цінностей. Таким чином, важливо уміти висловлювати свої ідеї та думки, а також вміти слухати та розуміти погляди інших людей для розвитку свого світогляду та цінностей.

Культурні цінності та соціальні норми передаються через комунікацію в різних формах (мова, традиції, символи). Комунікативні практики відображають домінуючі ідеології та культурні парадигми, сприяючи їх закріпленню в суспільній свідомості. Наприклад, символи та міфи, закріплені в суспільстві через покоління, не лише передають історичні знання, а й слугують основою для сучасних інтерпретацій соціальної реальності. Символи, як герб або прапор, є комунікативними кодами, що передають цінності державності або національної ідентичності. Питання соціальних норм і цінностей як продукт комунікативних взаємодій є важливою темою в філософії, соціології та культурології. Різні вчені-філософи розглядали, як через комунікацію формується суспільна поведінка, мораль та ціннісні системи.

Так, Еміль Дюркгейм (Émile Durkheim) вивчав, як соціальні норми і цінності виникають у суспільстві через колективну свідомість. Дюркгейм підкреслював роль суспільних інститутів, зокрема релігії та моралі, які через соціальні вза-

емодії виробляють загальноприйняті цінності та регулюють поведінку людей [10].

Ніклас Луман (Niklas Luhmann) розробив «теорію соціальних систем». Він розглядав комунікацію як основу функціонування соціальних систем, в яких формуються соціальні норми та цінності. Луман підкреслював, що комунікація є самостійною системою, яка через складні взаємодії створює стабільні соціальні структури [15].

Джон Ролз (John Rawls), автор концепції «теорії справедливості», яка розглядає соціальні норми і цінності як продукт взаємної угоди між людьми через комунікативні взаємодії. Його «оригінальна позиція» передбачає, що люди, обговорюючи справедливість і рівність, можуть досягти загальноприйнятих принципів, які будуть основою для соціальних норм [10].

Комунікацію як театралізовану взаємодію розглядав Ервінг Гофман (Erving Goffman). Він вивчав, як соціальні норми виникають через презентацію "Я" в повсякденних комунікативних практиках, і як люди адаптують свою поведінку до соціальних очікувань [10].

Герберт Мід (George Herbert Mead) досліджував, як індивідуальна ідентичність та соціальні норми формуються через комунікативні взаємодії. Його ідеї про соціальний символізм і роль комунікації в самопізнанні були важливими для розуміння соціальних норм [10].

Таким чином, ми бачимо, що через комунікацію формуються суспільні норми, цінності і правила, що визначають поведінку індивідів у суспільстві.

Але за допомогою комунікативних практик не лише формуються світогляд та цінності культури. З іншого боку у суспільстві існують механізми влади, які використовують комунікативні практики для контролю та впливу на свідомість людей. Домінуючі ідеології можуть формувати через ЗМІ та політичні риторики. Юрген Хабермас вказував на небезпеку маніпуляцій комунікацією для досягнення політичних цілей.

У сучасному світі інформаційні війни стають потужним інструментом, через який формуються погляди мас на ті чи інші події. Через контрольовані медіаресурси суспільству часто подають викривлені факти, що впливає на світогляд і цінності громадян.

П'єр Бурдьє (Pierre Bourdieu) досліджував, як «символічна влада» функціонує через комунікацію. Він підкреслював, що мова та символи є засобами влади, які через комунікативні акти формують соціальну структуру. Бурдьє також аналізував, як ідеології впливають на сприйняття світу та відтворюють нерівність через культурний капітал [2].

Американський лінгвіст і політичний активіст Ноам Чомскі (Noam Chomsky) у своїй праці

«Медіа та ідеологія» показує, як великі корпорації і уряди контролюють масову комунікацію, нав'язуючи ідеологічні повідомлення, що підтримують інтереси еліти [4].

Жак Дерріда (Jacques Derrida) розглядав мову та комунікацію як засіб влади, за допомогою якого встановлюються ідеологічні порядки та підтримується нерівність. Дерріда показував, як мова може бути інструментом, через який домінуючі сили нав'язують свої ідеї та переконання [3].

Отже, проаналізувавши погляди та дослідження зарубіжних та українських вчених, які розглядали владу та ідеологію через призму комунікації, показуючи, як мова, символи, і дискурси використовуються для закріплення влади та контролю над суспільством. Вони підкреслювали важливість аналізу комунікативних процесів для розуміння соціальної дійсності та влади в її різних формах.

Ще одним значущим аспектом впливу комунікативних практик на формування світогляду є глобалізація інтернету і соціальних мереж, що радикально змінили традиційні комунікативні практики, зробивши їх більш доступними, але водночас менш контрольованими.

Глобалізація сприяє взаємопроникненню культур, що впливає на зміну ціннісних орієнтацій та формування гібридних ідентичностей. Сучасні комунікативні технології дозволяють людям з різних частин світу обмінюватися інформацією майже миттєво, що значно пришвидшило процес культурного взаємозбагачення. Але цей процес також призводить до викликів збереження національної ідентичності та традицій в умовах глобалізованого інформаційного середовища.

Висновки. Сучасні комунікативні технології значно пришвидшили процеси культурного взаємозбагачення, але водночас поставили виклики збереження національної ідентичності в умовах глобалізації. Для ефективного збереження та розвитку культурних традицій важливо інтегрувати їх у нові форми комунікації, забезпечувати рівний доступ до технологій, підтримувати національну культуру на державному рівні і розвивати критичне мислення серед користувачів глобальних медіа.

Отже, комунікативні практики мають потужний вплив на формування світогляду та культурних цінностей через обмін ідеями, створення суспільних норм, контроль ідей через ідеологію та використання сучасних технологій. Вони є важливим інструментом як у збереженні традицій, так і в їх адаптації до нових соціальних умов. Вони не лише передають інформацію, але й структурно впливають на те, як ми сприймаємо та інтерпретуємо реальність. Інформація, яку людина отримує через пошукові системи, може впливати на її уявлення про світ, норми спілкування та цінності,

які вона відрізняє. Це може сприяти розширенню їх світогляду та збагаченню культурних цінностей шляхом взаємодії з різноманітними інформаційними джерелами та думками. Світогляд формується через мову, дискурси, соціальні взаємодії, а сучасні технології та медіа значно посилюють цей процес, створюючи як нові можливості, так і нові виклики для критичного мислення та збереження різноманітності світоглядів. Комунікативні практики грають суттєву роль у формуванні світогляду та культурних цінностей кожної людини.

Література:

1. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті. пер. з нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. К.: Ніка-Центр. 2012. 440 с. (Серія «Зміни парадигми»; Вип. 15).
2. Гнатюк Я. С. Комунікативний потенціал культурної предикації. Івано-Франківськ: Вид-во «Лілея-НВ». 2019. 304 с
3. Ідеологія та державні ідеологічні апарати. URL: <https://commons.com.ua/uk/ideologiya-ta-derzhavni-ideologichni-aparati/>
4. Корж Г.В., Васильченко Р.В. Світоглядна культура: традиції та сучасність: Монографія. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Харків: ФОП Панов А.М. 2020. 212 с.
5. Кримський С.Б. Про софійність, правду, смисли людського буття: Збірник науково-публіцистичних і філософських статей. Київ, 2010. 464 с.
6. Михайлюк І. В. Феномен діалогу: теоретичний аналіз традиційних і сучасних тенденцій дослідження. Проблеми сучасної психології. 2014. Вип. 26. С. 428-441. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pspl_2014_26_35
7. Погасій Л. П. Мова як предмет філософської рефлексії: особливості й закономірності. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2017. Випуск 69. С. 136–140.
8. Попович М.В. Концепція національної ідеї та механізми її впровадження // Національна ідея і соціальні трансформації в Україні. М.В. Попович, А.М. Ермоленко, В.Б. Фадеєв та ін. К.: Український центр духовної культури, 2005. С. 5–25.
9. Рікер П. Сам як інший. К., «Дух і літера», К. 2002. с. 424–433
10. Рікер П. Яким має бути новий етос Європи? *Критика*. 2005. Ч. 6 (92). С. 2–4.
10. Соснін О. В. Комунікативна парадигма суспільного розвитку: навч. посіб. / О. В. Соснін, А. М. Михненко, Л. В. Литвинова. К.: НАДУ, 2011. 220 с.
11. Токарська А., Кость С. Герменевтико-комунікативні концепти тлумачення правових текстів у ЗМІ і ЗМК. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2014. № 782. С. 59–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_782_14
12. Хабермас Юрген. Комунікативна дія і дискурс. *Першоджерела комунікативної філософії*. К.: Либідь. 1996. С. 84–91.

13. Гадамер Ханс-Георг. Герменевтика і поетика: вибрані твори. пер. з нім. Київ: Юніверс. 2001. 288 с.

14. Luhmann Niklas Die Gesellschaft der Gesellschaft. Erster Teilband. Frankfurt am Main : Suhrkamp. 1997. 594 S.

15. Luhmann N. Kommunikationsweisen und Gesellschaft. Technik und Gesellschaft / Hrsg. Werner Rammert. Jahrbuch 5. Frankfurt am Main, New York: Suhrkamp. 1989. S. 11–18.

16. Філософсько-освітні імплікації Григорія Сковороди: у витоків сквородинівської інтелектуальної традиції. Монографія / М.Д. Култаєва, І.Ф. Прокопенко, Н.В. Радіонова. Харк. нац. пед.ун-т імені Г.С. Сковороди. Харків: ФОП Мезона В.В. 2017. 245 с.

Анотація

Скалацька О.В. Вплив комунікативних практик на формування світогляду та культурних цінностей: соціально-філософський вимір. – Стаття.

У статті розглядаються філософські аспекти формування світогляду та культурних цінностей крізь призму комунікативних практик. Визначено, що розвиток комунікативних практик у соціально-філософському контексті є важливим аспектом вивчення людської взаємодії та комунікації, оскільки комунікація є ключовою складовою людського співіснування, взаєморозуміння та розвитку суспільства. Зазначено, що світогляд людини формується через взаємодію з іншими, а комунікативні практики відіграють важливу роль в інтерпретації і передаванні знань, ідей, цінностей та соціальних норм. Акцентовано увагу на тому, що сучасні медіа можуть впливати на формування світогляду через фільтрацію інформації та створення ілюзії реальності. На підставі зробленого аналізу можна сказати, що світогляд є системою поглядів, переконань та установок, яка формує загальну картину світу, визначаючи, як людина інтерпретує реальність, своє місце у світі, а також соціальні та етичні норми поведінки. Основний елемент формування світогляду – це взаємодія між суб'єктом і світом, яка відбувається через комунікативні практики. Підкреслено, що комунікація дозволяє обмінюватися думками, ідеями та розділяти свої цінності з іншими людьми. Вона допомагає розширювати свої знання, розуміння та погляди на світ. Через спілкування з іншими людьми, ми можемо взяти про різні культури, традиції та релігії, що допомагає у формуванні нашого світогляду та розширенні наших цінностей. Таким чином, важливо уміти висловлювати свої ідеї та думки, а також вміти слухати та розуміти погляди інших людей для розвитку свого світогляду та цінностей. Дослідження підвело до думки, що за допомогою комунікативних практик не лише формуються світогляд та цінності культури. З іншого боку у суспільстві існують механізми влади, які використовують комунікативні практики для контролю та впливу на свідомість людей. Домінуючі ідеології можуть формувати через ЗМІ та політичні риторички.

Ключові слова: комунікативні практики, світогляд, культурні цінності, дискурси, соціальна взаємодія, медіа, соціальні норми.

Summary

Skalatska O.V. The influence of communicative practices on the formation of worldview and cultural values: socio-philosophical dimension. – Article.

The article examines the philosophical aspects of worldview formation and cultural values through the prism of communicative practices. It was determined that the development of communicative practices in a socio-philosophical context is an important aspect of the study of human interaction and communication, since communication is a key component of human coexistence, mutual understanding and development of society. It is noted that a person's worldview is formed through interaction with others, and communicative practices play an important role in the interpretation and transmission of knowledge, ideas, values, and social norms. Emphasis is placed on the fact that modern media can influence the formation of a worldview through filtering information and creating the illusion of reality. Based on the analysis, it can be said that worldview is a system of views, beliefs and attitudes that forms a general picture of the world, determining how a person interprets

reality, his place in the world, as well as social and ethical norms of behavior. The main element of worldview formation is the interaction between the subject and the world, which occurs through communicative practices. It is emphasized that communication allows you to exchange thoughts, ideas and share your values with other people. It helps to expand one's knowledge, understanding and outlook on the world. Through communication with other people, we can learn about different cultures, traditions and religions, which helps in shaping our worldview and expanding our values. Thus, it is important to be able to express one's ideas and opinions, as well as to be able to listen and understand the views of other people in order to develop one's worldview and values. The research led to the opinion that with the help of communicative practices, not only the worldview and cultural values are formed. On the other hand, there are mechanisms of power in society that use communicative practices to control and influence people's minds. Dominant ideologies can be shaped through mass media and political rhetoric.

Key words: communicative practices, worldview, cultural values, discourses, social interaction, media, social norms.